

den personlige Skole kan delvis opretholdes ogsaa i Eksamensskolen, naar der staaer en meget overlegen Personlighed i Spidsen for den. Jeg tænker f. Eks. paa Viborg Kathedralskole, da Lefolii stod som Rektor for den. Men en overlegen pædagogisk Personlighed vil alligevel finde større Raaderum ved den private Skole, hvor han selv vælger sine Medhjælpere, end ved en Statsskole, hvor Forstanderstillingen undertiden kan besættes under helt andre Hensyn end pædagogiske, og hvor Lærere af meget forskellig Støbning skal arbejde sammen. Derfor vil der være Grund til at holde en Vej aaben ogsaa for den private Eksamensskole, skønt den ikke har noget at gøre med den Koldske Friskole.

Der er imidlertid ikke alene en Grund til, at denne Skole bliver bestaaende, men den har ogsaa efter min Mening Ret til at bestaa, fordi den har løst Opgaver, som Samfundet har ladet ligge. Dette gælder især om den private højere Pigeskole, som i Virkeligheden har løst Opgaver af vidtrækkende Betydning, som Samfundet havde haft Pligt til at tage sig af. Jeg er overbevist om, at de private Skoler, som ønsker at blive offentlige, vil blive bedre, end de nu er, hvis de bliver offentlige, men at de Skoler, som har fremsat Ønske for Regering og Rigsdag om at maatte forblive private Skoler med offentlig Støtte, hvis de ikke faar dette Ønske opfyldt, vil blive ringere ved at blive offentlige Skoler. Og da netop disse Skoler har gjort en betydningsfuld Indsats i Skoleverdenen, vil Rigsdagen utvivlsomt modtage deres Andragende om at maatte fortsætte som private med Velvillie. Man vil lægge Mærke til, at de Skoler, der søger om at blive ved med at være private, er Pigeskoler — foruden Østersøgades Latin- og Realskole, men den er jo i Virkeligheden et Skud fra N. Zahles Skole og grundlagt og økonomisk fæstnet af hendes nærmeste Elever og Venner. Det er ikke tilfældigt, at det netop er Pigeskoler, som først og fremmest er kommet til Rigsdagen — det er jo muligt, at der ogsaa kommer Drengeskoler foruden Østersøgades Latin- og Realskole —, thi Kvindens pædagogiske Indsats vil først og fremmest være det personlige, hvorfor hun som Regel ogsaa er Manden overlegen i den egentlige Børneskole, først og fremmest i Smaabørns-skolen, den, hun kan gøre til Hjemmets Skole, hvad Manden ikke vil evne, medens hun som Regel, efter min Mening, overgaas af Manden i den højere Eksamens-

skole. Men ogsaa her har hun sin ejendommelige Indsats at give, og hun giver den utvivlsomt bedst, naar hun kan virke under de friere Forhold.

Endvidere: Hvilken Tradition har ikke den private Skole, først og fremmest den private Pigeskole? Den har løst Opgaver, som Samfundet har ladet ligge, og den har løst dem paa en saa sund Maade som neppe i noget andet Land. Nathalie Zahles Navn vil staa som et af de betydeligste i dansk Aands Historie i det 19. Aarhundrede. Den Skare af fine, intelligente, offervillige Kvinder, som hun samlede om sig, opdrog en Stab af Lærere, som har præget den danske Undervisning mere end noget andet og har skabt den gode danske Kvindetype, der nu staaer rustet med fuld Borgerrret som Mandens jævnbyrdige, uden at den derved har tabt eller vil tabe noget af sin Kvindelighed. Det har den af Nathalie Zahle skabte Pigeskole en væsentlig Del af Æren for. Den har Ret til at bestaa i Kraft af den Indsats, den har gjort, i Kraft af den Tradition, den har bygget op, den Gang Samfundet sov. Men ogsaa den private Drengeskole har gjort en Indsats. Jeg behøver her kun at nævne for skolekyndige Professor N. C. Frederiksens Skole i Ordrup, og jeg maa ogsaa nævne det Forsøg, Dr. Starcke gjorde med Det danske Selskabs Skole. Man har med en vis Ret sagt, at i den senere Tid har man ikke mærket noget til den private Skoles Indsats. Men den private Skole har været saa optaget af økonomiske Bekymringer, at den ikke har haft Kræfter til andet end det daglige Eksamensslid ud over det, som maatte gøres for at holde Livet oppe økonomisk. For mig er der ingen Tvivl om, at den højere Skole vil tabe store Værdier, hvis der ikke gives Plads for den private Skole, men som Forholdene nu en Gang er her i Landet, kulturelt og økonomisk, vil det utvivlsomt foreløbig være en Undtagelse.

Lovforslagets § 7 holder altsaa Vejen aaben for den private Skole, men den anviste Vej er ret vildsom og har allerede voldt en Del Forvirring — for øvrigt, forekommer det mig, unødigt Forvirring. Men Vejen er jo lavet af to modstridende Parter, og man har Indtryk af, at den ene har sagt Særpræg og den anden har sagt Almenpræg, og saa er det blevet til Særpræg af almen Betydning. Den gode Villie er der, og den maa paaskønnes. Jeg haaber, at det maa lykkes, om ikke i Lovsproget, saa i Livet, at faa klarlagt,